

μύνος και δεν μπορούσε να μιλήσει γιά μερικά λεπτά.
 -- Σαντιάγο, αδελφέ μου! φώναξε ο αιχμάλωτος.
 -- Ζοζέ! Αναστήριξέ με! είπες ο Σαντιάγο με χερί που έτρεμαν.
 'Ο Ζοζέ προχώρησε με άνοχη αγχώδη προς τόν αδελφό του, αλλά αυτός υποχώρησε με φόβου.

'Ο αδελφός του!.. Ήταν λοιπόν ο αδελφός του ο προδοτής! 'Ο Ζοζέ, ναι, ο Ζοζέ πολιορκημένος έναντι των 'Ισπανών στρατιωτών; Τι λόγος και τι νουρητί!

Μά όχι, δεν ήταν παιδί ο αδελφός του ο άνανδρος αυτός. Ήταν ένας 'Ιούδας, που του άξιζε γιά τόν τυφωρισμόν αφορα τόν προδο.

'Ο Σαντιάγο πήγε και κάθισε κοντά στην πόρτα, χωρίς να πη χαμιά λέξη, έβγαλε τόν σταθι του απ' τή θύρα του και τόν άκουητικισε, έτσι γρήγο, κοντά του.

Ναι, έτσι έγραφε να κινή. Αυτό ήταν τόν καθήκον του. 'Ο Ζοζέ δεν ήταν παιδί αδελφός του.

'Ο Ζοζέ αισθανότανε τή σιωπή του αδελφού του να τόν βαραινί θυσιαστικά. Συντριμμιόσος πήγε να έπεσε επάνω σ' ένα μάτρω με τά χέρια σταυρωμένα, τόν κεφάλι σωητό, τά μάτια γεμάτα δάκρυα.

'Έξαφνα ένας ο Σαντιάγο αναστάναιξε. Θυμηθήκαε τούς γονείς του, τούς γονείς του που έβλεπαν και πουλούσαν, όχι γι' αυτόν τόν γενναίο στρατιώτη, μά γιά τόν άλλο, τόν χαϊδεμένο, τόν άνανδρο, τόν προδοτή.

Τού φάνηκε ότι είδε τή μητέρα του να πέφτει σαν τρελλή στά πόδια του και να τόν κρατείη γιά σωση τόν αδελφό του! Πόσο θα επέφρανε ο γέρος γονεϊός όταν θα μάθιαναν τόν θάνατό του!.. 'Α, θά ήταν τρομερός ο πόνος τους. Ένώ αν πέθαινε αυτός, ο Σαντιάγο, ποιος θα ληστιάναε; Κανείς!..

ΓΕΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΚΙΤΣΑ

'Ο... Χοντρός κι' ο Λιγρός!...
 Οι Σκαιογράφοι μας κ. κ. Προπολι-
 τος και Σοφ. Αντοιαδής.
 (Σκίτσο του δεύτερου)

-- Σημά! είπε έξαφνα ο Σαντιάγο στον αδελφό του. Και πέξ μου, άν, παρ' όλο τόν έγκλημα σου, σου μένει άζωμία μά σπάθα μνήμη. πέξ μου, άν σε σώσω απ' τόν θάνατο, θέ μετανοήσους, θ' αλλάξής ζωή;

-- Ναι, απάντησε ο Ζοζέ. Σου όραξίμα ότι έχω μετανοήσους ήρη μ' όλη μου τήν ψυχή. Ντραύλομα γιά τόν έαυτό μου.

-- 'Οραξίμα, είπε ο Σαντιάγο, θι θ' αλλάξής ζωή;

-- Τό όραξίμα, απάντησε ο Ζοζέ, τό όραξίμα από Θεό, στη Μαντόνα, σε όλους τούς άγιους. 'Αχ, άν ήταν δυνατόν να μην πεθάνω... Μά τί όραξίμα και ύπόσχεμα άτι δεν μπορεί παιδί να κάνει; Κιττάζε τόν ρολόι σου, Σε τέτταρες ώρες οι γονεϊός μας θα έχουν μόνο ένα γυυτό...

-- 'Οραξίμα, έξακολούθησε ο Σαντιάγο, ότι δεν θα πολιορκήσους παιδί έναντιών τής πατριδας μας και ότι θ' άμειρωσους τή ζωή σου όλη στους γονεϊός μας που σ' αγαπούν τόσο....

-- Τό όραξίμα.

-- 'Οραξίμα, ότι θα έργασθής και θα ζήσης τίμα κοντά τους.

-- Τό όραξίμα.

-- Καλά. Πάρε τόσε τόν μανδύα μου. Έχουμε τόν ίδιο άνιστημα. Πάρε τόν πλ'ημό μου και γύρε. 'Αν σου ζήρησόν τόν σύνθημα γιά να περάσής, πέξ: «'Αντιβασίλισσα».

-- 'Αδελφέ μου, αδελφέ μου... φώναξε ο Ζοζέ. Κι' εσύ τι θα γίνής;

-- Αυτό δεν σ' ενδιαφέρει. Είμαι άρχηγος εδώ... Μιατάσο, 'Υπάκουσους!..

-- Σαντιάγο!..

-- Στο όνομα τής μητέρας μας, σε διατάσσο να γύρης.

'Ο Σαντιάγο φορξίσε μύνος τεν τόν μανδύα του στους ώμους του Ζοζέ, τόν έβαλε και τόν πλ'ημό τόν στο κεφάλι και τόν έσπρωξε προς τήν πόρτα.

'Αλλά εκεί απότομα στυμμάθησε, άγκάλιασε τόν αδελφό του και τόν φίλησε παθητικά.

-- Φίλησέ μου, τού είπε τούς γονεϊός μας. Έτσι όποις σ' έφίλησα εγώ....

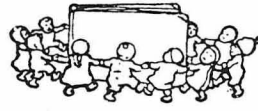
Και ύστερα με δόναμα έσπρωξε έξω τόν Ζοζέ και έβλεπισε τήν πόρτα.

***

"Όταν τόν προδο μπηγαν μέσα στη φυλακή, βρήκαν τόν νέο λοχαγό ζαλωμένο κάτω νεκρό. Τό στήθος του ήταν καταμιατωμένο. Φαίνεται ήξε χτυπήθη στην καρδιά με μιά σφαίρα. Ένω ορθόθερ ήταν περμένο εκεί κοντά του.

Πιό πέρα βρήκαν ένα κομματί χωριό, έπάνω στο όποιο έγραφαε:

«Έχω παραδει τόν καθήκον μου. Βοήθησα τόν αιχμάλωτο να δραπετεύση. 'Αναγνώρισα σ' αυτόν ένα παλιό μου φίλο. Σέρω πόσο είχε ασηθίρη οι στρατιωτικοί νόμοι. Όθλω ν' απαλλάξω τούς άρχηγους μου —οι όποιο ήσαν τόσο καλοί πάντα γιά μένα —από τήν σκληρά ανάγκη να με καταδικάσσουν. Έγώ μόνος μου τιμώρησα τόν έαυτό μου. Ζήτω ή πατρις!»

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΣΤΗΝ ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ

(Πώς τήν περιγράφη ο Κομπολάτος ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΩΔΙΝΟΣ)

'Η λαμπρότης τής τελετής τής 'Αναστάσεως, όπως τήν εορτάζουμε σήμερα, ούτε άμωδός ιδέα δεν μπορεί να δώση τής άράνστασης μεγαλοπρεπειας με τήν όποια εορτάζόν τόν Πάσχα κατά τούς Βυζαντινούς χρόνους, στο Ναό τής 'Αγίας Σοφίας.

'Όπως βεβαιώνου ο περιφημος Κομπολάτος, δηλαδή Αδύλαρχης, Γεώργιος Κωδίνος στο σύγγραμμά του «Περί τής τάξεως τόν άξιωματών και άξιωματιών τού Βασιλικού Παλατίου», ή 'Ανάστασις γινόνταν στο Βυζάντιο κατά τήν 3ην ή 4ην μεταεσωνυκτιω ώρα τού Μεγάλου Σαββάτου.

'Ολόκληρος ο λαός τού Βυζαντίου προσερχόταν στην τελετή αυτή, τής όποιας μεγαλοπρεπεστέρα και λαμπροτέρα δεν εγνώριζε ή 'Ορθόδοξος Έκκλησία.

***

Πολύ πριν από τήν ώρισμένη ώρα, ή χιλιάδες τόν πιστών πλημύριζαν τόν περιστέριον τής αόλης τής 'Αγίας Σοφίας, κάτω απ' τούς θόλους τού όποιοιου είχαν άντηρησει τόσο νεκρήτοιου παύανες, τόσα ευχαριστήρια προς τήν 'Υπερομαχόν Στρατήγόν και τόσα μοιρολόγια και θρήνοι...

Σε λίγο, ή μεγάλες πυλές τού ε σ ο ν ι α ρ θ η κ ο ς άνογαν και έπειτα απ' αυτές, ή έννεφα βι α σ ι λ ι κ ε ς π υ λ ε ς, ή όποιας οδηγούσαν στο έσωτερικό τού ναού...

Τότε τά πλήρη τόν πιστών εισοδησάνται μέσα στην άπέραντη εκκλησία, αναδιδόντας έναν άπεριόγραφο θάουδο, που έμοιάζε με τήν άπληρη ενός άγλειωτόου αίμου προς τόν Κύριο.

Τρείς χιλιάδες καντήλια, πολυκάντηλα και μαυνούλια κατασκευασημένα όλα από χρυσάφι και άσημι, έδιναν μιά όμη φαντασμαγορητή στη μεγαλοπρεπειά τής εκκλησίας και ολόκληρος ο ιερός εκείνος χώρος ήταν πλημμυρισμένος από έκταφιαστικό φως.

'Η άσημίμενες κηρύλλες που χροιάζον τόν 'Άγιο Βήμα, ή χρυσοαυλακή 'Αγία Τράπεζα, που τήν περιβάσπαζαν χρυσά έπισης κωνίσκοι, τόν όρηλό και μεγαλοπρεπειές καθόμο με τόν από πολιτικώσους λίθους σταθρό του, ά όλόζωμοι θρόνοι τού Πατριάρχου και τόν Αυτοκράτορο, τά πολύζωμοι μαύροια τόν έκατόν κώνον, τόν χρυσάφι και τόν άσημι τόν είκονον, τόν κωνοκράνον, τόν τοίζον, τόν άθωνος, τόν θόλον και τόν ήμιθόλον, τά πάντα άγνινοθόλοσταν, άστραφταν, σκόρπιζαν λάμφους και μαυριασμούς...

Και σε λίγο άντηρχούσαν ή φλαμωδιές τόν τριών πολυπλοσώπων χορόν τού ναού, στους όποιοιους συμμετείχαν και γυναίκες.

Τότε παρουσιάζονταν από τόν πάγχρομο θυσιαστήριο, φορώντας τή μεγάλη άρχιερατική τόν στολή μαζί με τόν αδομαντοκόλλητο στέμμα τιν ο Πατριάρχης και έβγαιε τό:

-- Αντίε λάβετε φως έπί τόν άναστήσορ φωτός...

Αυτίος χίλιοι και περυσότομοι άρχιερείς και διάκονοι παρετάσσαντο δεξιά τού κ' άριστερα τού, ένδην και ένδην τής 'Ωραίας Πύλης και ή φλαμωδιές τόν χορόν, τόν γυμναζόν, τόν ιερόν και τόν διακόνον έννονητόσταν με τής φλαμωδιές τού πλήροσ, τόν όποιο πλημμυρίζονταν από ένα άμωρη και γλυκάτιο σναισθημα εύλαβειας, καταπνέσους και θεοσεβείας.

***

'Ο Αυτοκράτορ δεν παρερισκόταν στην πρώτη αυτή 'Ανάστασι. 'Αλλά κατά τόν Έσπερινό τής Κυριακής, δηλαδή στη Δευτέρα 'Ανάστασις, καθήμενος σε τέθλοπα όμοια και παρακοιλωθώμενος από πλήθος μεριστόν, σταθού και λαού, λήριαν από τά 'Ανάστηρα με μεγάλη ποιητή στο Ναό τής 'Αγίας Σοφίας.

Τότε ο Πατριάρχης, ακολουθώμενος από χίλιους άρχιερείς και φώλες, τόν ύπεδχέτο στην είσοδο τής εκκλησίας. Κατόπι, όταν ο Αυτοκράτορ καθόταν στο θρόνο του, ο Πατριάρχης τόν έθιμιάσε. Τότε ο Αυτοκράτορ έπαυον από τά χέρια τού Πατριάρχου τόν γυμστό από πολιτικώσους λίθους χρυσό θυματθιό και κωνιόντας στο 'Άγιο Βήμα, θυμιάσε τήν 'Αγία Τράπεζα. Συγχρόνως χάριζε στον κληρό τής εκκλησίας έκατό λίτρος χρυσάφι.

Μετά τόν τέλος τής τελετής, ο Αυτοκράτορ πήγαινε στον 'Ιππόδρομο και από εκεί με τήν ίδια ποιητή ξαναγύριζε στο παλάτι.

Αθή εινε άμωδός ή περιγραφή τής τελετής τής 'Αναστάσεως στο Ναό τής 'Αγίας Σοφίας, στον όποιο έδοι και τσεσφερισμοσ αίώνες έχουν λάβει, ίσως όχι γιά πάντα, ή θείες αδέες μυταγογιές...

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΙΗΤΑΙ

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ

(ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Αυτό τόν χώμα που πατάς, τά δάση που διαβήσεις, τά μαύρα μάτια που κιντάς, τ' άέρι που άνασάει, τούς ποταμούς, τά κρύα νερά, τά πλάγια τ' άθιμιάμενα και τά βουνά τά σκιερά χαϊρέτα κι' από μένα.
 Κ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ